

УЖГОРОД 1994

ВИПУСК 1

СЕРІЯ ЕКОНОМІКА

Ужгородського університету

НАУКОВИЙ ВІСНИК

РЕДАКЦИЈНА КОЛЕГИЈА:

Миковац В.П. (глогова редакциони), Данкив И.В., Токар Н.М.,
Мешко Л.М., Ярема В.Л., Голик М.П., Маньчук Ю.В.,
Образцова Т.Т., Питюнич М.Л.

Адреса издавништва:

294000, Ужгород, вул.Каштеляна, 18

Редакција журналу "Науковий вісник Ужгородського університету"

Тел. 3-32-48

Редактор О.М.Жукова

Відповідальний за випуск В.С.Дворняк

1.	МЕШКО І.М. Форми власності і типи господарств в системі формування нових аграрних відносин /економічні і юридичні аспекти/.....	71
2.	МІКІВЦІ В.П. Питання перебудови оплати і стимулювання праці в умовах переходу до ринкових відносин.....	3
3.	БОЙКО М.М. Організаційно - економічний механізм розвитку території- альних лісовиробничих комплексів.....	6
4.	ГОЛІК М.П. Ринкова економіка - стимул НТП.....	10
5.	КОТІ Ю.М., ЛЕЧІГА Й.Й. Особливості фінансово - кредитного механізму в умовах переходу до ринку.....	14
6.	ЛЕЧІГА Й.Й., РОШКО М.Ю., КОТІ Ю.М. Платежі у бюджет підприємств в умовах переходу до ринкових відносин.....	15
7.	ПОПІК І.М., ПОРТАК Т.Т., ШТУБЕР А. Проблеми зайнятості населення Закарпатської області, шляхи їх вирішення.....	18
8.	ШТОЛИЧ М.І. Удосконалення управління перерозподілом робочої сили в умовах переходу до ринкової економіки.....	21
9.	ПОДОЛЯ О.В., ГОРВАТ І.М., ЕРФАН Г.Р. Удосконалення системи дог- вірних відносин в АПК Закарпатської області.....	23
10.	ПОПОВИЧ П.П. Особливості формування ціни виробництва в сільському господарстві.....	27
11.	ПОДОЛЯ О.В., ГОРВАТ І.М. Особливості і проблеми при переході АПК Закарпаття до ринку.....	29
12.	ФАРІНІОК Ю.І., ХОМА Н.В., ГОРВАТ І.М. Водні ресурси Закарпатської області та їх економічна оцінка.....	31
13.	МАНІВЧУК Ю.В. Біологічне землеробство як стратегічна основа ефективного використання земельних ресурсів.....	36
14.	МАНІВЧУК Ю.В., КУЛИМАР І.В. Соціально - економічні аспекти вироб- ництва екологічно чистої продукції сільського господарства.....	40
15.	ДАНЬКІВ Й.Я. Підвищення оперативності обліку на шляху до ринку.....	43
16.	КВІВІНІЙ Н.Ю., ТКАЧЕНКО Т.О. Удосконалення оцінки продуктивності праці і її аналізу в сучасних умовах господарювання.....	46
17.	ЗАКРЖЕВСЬКИЙ Є.В., ТИМКО Й.П. Питання удосконалення методики аналізу скорочення ручної праці на підприємстві.....	51
18.	НОЖОВА Г.М., ПЕНКІВ Н.І., ПЕКАРЮК Ф.М. Персональна ЕОМ - основа АРМ бухгалтерських працівників.....	55
19.	ВІСКО Л.Б. Облік основних засобів на малих підприємствах.....	58
20.	ЛЕНДІЛ М.А. Аграрний ресурсний потенціал як економічна категорія.....	60
21.	ДРАБ В.С. Проблеми власності в акціонерних товариствах.....	65
22.	ВІГУНЕНЦЬ Т.П. Підприємство і стимулювання підприємництва в деяких краї- нах Європи.....	66
23.	ЛІВМАНОВА О.А., ДРАБ В.С. Приватизація і процес акціонування підприєм- ств на Україні.....	71

Ми вважаємо, що і перепробка новин, обробка пшениці і сажушки та виготовлення модних виробів з них повинні бути повноцінними елементарними виробництвами екофірми. Це дозволяло би повніше використати багаті національні традиції, ресурсний потенціал регіону для більш повного задоволення потреб населення висококваліфікованими виробами із шкіри та вовни.

Функціонування екофірми неможливе без досконалого господарського механізму, який вкочував би економічне стимулювання виробництва екологічно чистої продукції хоча би в перші 2-3 роки через систему цін, пільгове фінансування і кредитування та оподаткування. Лише в таких умовах можливі необхідні темпи соціального розвитку, зростання кваліфікації виробництва екологічно чистої продукції.

Центральною і основною ланкою в такому виробництві є система біологічного землеробства, яка би забезпечила розширене відтворення родючості ґрунтів на основі закритого круговиду внутрівиробничих ресурсів і повної відмови від внозу добрив. Це дозволило виробити достатні ресурси власних повноцінних кормів і відшалає потреби у покупних заготовках і до того ж екологічно безпечніших, що нині жорстоко обходяться господарству. Самоцінними, але взаємозамінними, повинні бути підсистеми мукопасивного кормовиробництва і тваринництва. На основі альтернативних технологій вони повинні забезпечувати належну якість кінцевого продукту.

І, накінець, підсистема потаєння ерозійних процесів в умовах значних площ крутосхилих урив, неадаптовано створеної в попередні роки дорожньої мережі займає важливе місце у виробництві екологічно чистої продукції.

Крім того таке виробництво потребує надійного наукового забезпечення. Це, зокрема, постійне проведення агроекотипного моніторингу на території господарювання, регулярний і детальний контроль якості продукції, розробка елементів системи біологічно-агроземлеробства. Враховуючи те, що Урожайський державний університет перший на Україні започаткував цей біологічний напрям досліджень і має для цього підготовлений широкопрофільний кадровий потенціал та аналітичну базу, є потреба створити при ньому інститут біологічного землеробства, або принаймні проблемну лабораторію, які би здійснювали розробку регіональної концепції виробництва екологічно чистої продукції сільськогосподарства.

Отже, сучасними зусиллями науковців, спеціалістів-виробничиків по розробці нових альтернативних підходів до систем ведення господарства, їх всебічним виробовуванням і випробуванням у виробництві ми зможемо досягти потрібного нам всім надійного екологічного, економічного і соціального ефекту.

РЕЗЮМЕ

Представлена система преобразования колхоза в экофирму позволит решить социально-экономические проблемы производства экологически чистой продукции путем объединения усилий научных и практических работников, обеспечения производства, коллективной и индивидуальной аренды, фермерских и крестьянских хозяйств; обосновывается возможность и целесообразность переработки молока, мяса, шерсти и кожи на месте, производства фирменной продукции.

ПІДВИЩЕННЯ ОПЕРАТИВНОСТІ ОБІГКУ НА ШІЛХУ ДО РИНКУ

Данська Й.Я.

Вирішення проблеми оперативного управління виробничо - господарською діяльністю підприємств при їх переході до ринкових відносин в значній мірі залежить від оперативності і достовірності оформлення облікових інформацій про всі господарські процеси і стан засобів, що знаходяться в їх розпорядженні. Без оформлення повної і своєчасної облікової інформації, коли постійно змінюється ринкова ситуація, неможливо ефективно керувати і приймати вірні управлінські рішення по забезпеченню підприємства виробничими ресурсами, їх раціональному використанню, виконанню виробничої програми, продажі виготовленої продукції і покращенню фінансового стану.

Обґрунтованість управлінських рішень знаходиться в безпосередній залежності від якості облікової інформації. Отже, всі зусилля бухгалтерського апарату повинні бути направлені на удосконалення облікового процесу, на підвищення його оперативності, можливості вищачі була - якої облікової інформації і в будь - який час, в залежності від умов, які диктує ринок на даний період часу.

Ознайомлення з практикою організації облікової роботи на підприємстві лісопромислового комплексу Карпат, окремих промислових підприємств Закарпаття і м. Ужгорода дає можливість зрозуміти висновок, що бухгалтерські апарати ще не готові до роботи в умовах ринкових відносин, хоча уже і намітились позитивні тенденції до перебудови облікового процесу. На окремих підприємствах проводиться робота по обладнанню бухгалтерії сучасними персональними обчислювальними машинами типу IBM PC XT/AT, приданню деяких пакетів прикладних програм, набувається з обліку праці і заробітної плати, обліку матеріальних ресурсів, готової продукції, її вилучення і оплати та інших.

Дослідження організації облікового процесу показує, що існуючий зараз підхід до автоматизованої облікової інформації не дає бажаної оперативності в її оформленні. Специфічність називають різноманітні причини ситуації, що склалися - це неважкий вибір скану і кількості облікових записів; недоведеність методик обліку; дорочивана і складність обчислювальної техніки; недоведеність повне використання можливостей системи автоматизованої облікової інформації різень кваліфікації кадрів та інші.

Застосування персональних електронно - обчислювальних машин /ЕОМ/ є основним засобом підвищення ефективності обліку на шляху до ринку, що вимагає локорбної перебудови організації всіх видів обліку, їх інтерпретації і створення єдиної інформаційної бази даних. Технологія облікового процесу в цих умовах включає такі етапи: збір облікових даних і введення їх в ЕОМ; створення єдиної інформаційної бази; обробка інформації на ЕОМ; видача ЕОМ результату інформації; робота з ЕОМ в діалоговому режимі "запитання - відповідь"; зберігання інформації.

Особливе значення в комп'ютеризації облікового процесу має етап збору первинних облікових даних і введення їх в пам'ять ЕОМ. Реалізація цього етапу на досліджуваних підприємствах здійснюється переважно з допомогою документування господарських операцій з наступним введенням даних документів в ЕОМ або обробки їх вручну. В цьому зв'язку зростає актуальність проблеми ускорення побудови окремих форм первинних документів, скорочення їх кількості, ускорення дублювання однозначних реквізитів.

Важливим напрямом вирішення цієї проблеми є створення комплексних документів, які можуть бути використані при русьному і машинному способі обробки первинної інформації. Вивчення анкет типовах і спеціалізованих форм первинної інформації, яка застосовується для обліку виробничого процесу в лісопромислового підприємстві, дає можливість зрозуміти висновок, що таких документів практично немає. Зокрема, митно - забірні картки, вимоги на відпуск матеріальних ресурсів, наряди на виконання роботи та інші документи передаються місцеві потреби і завдання. Відображення виконання виробничої програми в натуральному вимірюванні здійснюється в основному за формами, які дозволяють розробляються самими підприємствами. Це застосовують значну кількість різноманітних форм первинних документів, які часто дублюють один і ті ж реквізити. Це все серйозно ускладнює і затримує процес обробки документів на ЕОМ і безперервного поновлення облікових даних.

Тому, на нашу думку, вирішення можна вирішити проблемі документування господарських операцій і скорочення кількості документів з допомогою створення комплексних документів. В них слід передбачити відображення нормативних і технічних даних, планових розрахунків і завдань, фактичних даних про господарські операції і явища, зміни в нормах і розрахунках в ході здійснення виробничого процесу, невикористані резерви і підсумки роботи та інші дані.

І при проектуванні подібних форм комплексних документів для окремих підприємств лісопромислових підприємств в основу їх побудови нами взято показники оперативної виробничої планування і нормування всіх елементів виробничого процесу. В них передбачена можливість відображення різними і машинним способом завдань по виробничій продукції на зміну, роботу і з початку місяця в кількісних і якісних показниках. По ходу здійснення виробничого процесу в ньому відображаються способом відхилення дані оперативного обліку про фактичний рівень виконання завдань. Цей спосіб застосовується у виявленні відхилень від планових або нормативних /копторисних/ завдань і у визначенні їх причин та винуватців.

Комплексний документ, що складається з останню роботу, роботу місяця, одночасно представляє собою звіт про виконання виробничої програми і використання всіх видів ресурсів конкретною виробничою бригадою. Він дозволяє бачити результати роботи бригади або підприємства за зміну, роботу, з початку місяця і за місяць в цілому в розрізі таких техніко-економічних показників: виробничої продукції /робіт/ в натуральному, трипоказниковому і вартісному вимірюванні; коефіцієнти якості роботи і продукції; ритмічність виробництва; рівень затрат на виробництво продукції в розрізі калькуляційних статей вилатків; баланс

використання матеріальних ресурсів, робочої часу і роботи основного виробничого

апаратування та інші. Отже, подювані таким чином комплексні документи є раціональним джерелом всіх необхідних облікових даних для введення в пам'ять ПЕОМ з метою їх обробки за заданою програмою і послідовним офержанням всесторонньої інформації про виробничу діяльність тих або інших підприємств підприємства. У випадку відсутності ПЕОМ обробка комплексних документів здійснюється вручну.

В умовах використання ПЕОМ вся постійна інформація в діагностичному режимі вводиться в машину пам'ять до початку місяця, а дані про фактичний обсяг випуску продукції за зміну в натуральному вираженні по всьому асортименту і якісних параметрах, витрачання всіх видів ресурсів, використання робочого часу робітниками і основним виробничим устаткуванням безпосередньо з місць здійснення виробничого процесу з допомогою клавіатури вводиться теж в діагностичний режим в пам'ять ПЕОМ. Таким чином, якщо персональні комп'ютери встановлені на місцях виникнення інформації /в складах, цехах, цехових, клясових і т.д./, можна не створювати подвійні документи вручну. При цьому вводиться значно менше різних даних, ніж при заповненні комплексного документу вручну, так як багато даних з них /назва, ціна, одиниця вимірювання, норма, з початку місяця розрахунки та інші /зберігаються у машинній пам'яті ПЕОМ і при потребі автоматично виводяться на екран дисплею або роздруковуються друкуємим пристроєм.

Подібно документування первинних даних і їх обробка на ПЕОМ привносить до економії праці на виробленні банків документів, зменшення помилок за рахунок можливостей використання візуального і машинного способів контролю вводу даних; одночасного створення документу і бухгалтерської реєстрації в синтетичних і аналітичних напрямленнях; відпаде необхідність у використанні допоміжних документів, групованих відомостей, таблиць, журналів та інших матеріальних носіїв інформації; підвищується оперативність видачі облікової інформації і на їх основі є можливість прискорити прийняття значно кращих варіантів управлінських рішень. Отже, діагностичний режим вироблення облікових даних на ПЕОМ дозволяє суттєво скоротити обсяг вихідних документів і знизити роль облікового апарату в управлінні підприємством.

Важливим напрямом підвищення оперативності обліку на шляху переходу економіки України до ринку є комп'ютеризація всієї економічної діяльності всіх підприємств і управлінських служб підприємства. Більш повільне її завдання можна вирішити на основі створення і функціонування автоматизованого робочого місця /АРМ/ управлінських працівників різних ланок управлінського процесу, а не тільки АРМ бухгалтера. Це дозволить обробляти інформацію в єдиному інтерв'юваному інформаційному полі безпосередньо на робочому місці того або іншого працівника. Управління надале буде створювати на дисплеї екрану банків первинного документу, повідомлення чи зведення; деталювати на екрані текстову інформацію і числові таблиці; здійснювати обрахування точне так, коли би для їх здійснення залучались настільні калькулятори; працювати з відображеними результатами обробки у вигляді документів, аналітичних тим, як оформляються рушійні або машиннодрукуючим способом; оперувати числовими величинами по аналогії з маніпуляторами на таблицях, які складаються з допомогою ксило чи ножиць. При цьому передбачається, що в традиційній обстановці управління має справу з об'ємом /вручкою/ і паперовим документом, займається розкладанням і вибором, випискою і оформленням, таксуванням і розкладанням за місцями зберігання. Створення АРМ управління дозволяє наблизити управління до процесу обробки інформації, підвищити його відповідальність за офержання кінцевих результатів, контролювати весь процес обробки даних. Для успішного функціонування АРМ треба всіх управлінських працівників навчати роботі на сучасних ПЕОМ, створити сучасну технічну і інформаційну базу, мати відповідне програмне забезпечення.

Недолік даних АРМ на підприємствах Закарпаття заключається перш за все в тому, що при їх запровадженні не має єдиної політики в області технічного і програмного забезпечення. Часто на практиці стіхають купляється різноманітна обчислювальна техніка, яка часом між собою не погоджена ні технічно, ні програмно. Реальність сьогодення для забезпечення в тому, що при створенні АРМ треба орієнтуватися на персональні ЕОМ, які покладені з комп'ютерами IBM PC XT/AT. Крім цього, проєктування АРМ спеціалістів, зокрема АРМ бухгалтера, повинно базуватися на створенні локальних обчислювальних сіток. В іншому випадку часто ПЕОМ на практиці використовується на рівні калькулятора. По мірі напромадження досягнень і ускладнення виробничих завдань з метою підвищення ефективності і повного використання всіх можливостей мікроЕОМ створюються локальні сітки.

які дають доступ до більш великих ЕОМ і загальних баз даних. Автоматизація обліку, як свідчить світовий досвід розвивається тепер переважно з орієнтацією на системи, які вимагають координації взаємодії, зокрема: локальні обчислювальні сітки і багаторобочі комплекси. Об'єднання ЕОМ в локальні сітки знижує затрати на технічне забезпечення управління, дозволяє усунути дублювання даних в файлових системах окремих АРМ і зберігати ці дані в одному екземплярі на одному вузлі сітки. Локальні обчислювальні сітки є технічною основою створення і розвитку нових перспективних систем обробки даних і управління, дозволяють суттєво прискорити оержання даних - якої техніко-економічної інформації для прийняття відповідних управлінських рішень.

Позитивно, що економічний факультет Ужгородського державного університету теж працює в напрямі створення локальних обчислювальних сіток за рахунок придання комплексу мікро-ЕОМ. Це створює сприятливі умови для підготовки і перепідготовки, економічних кадрів для народного господарства Закарпаття. Оснащення навчальних лабораторій сучасними комп'ютерами типу IBM PC XT/AT і створення локальних обчислювальних сіток дасть можливість навчити кожного випускника факультету працювати на ЕОМ в умовах АРМ, вміти успішно розв'язувати на практиці економічні завдання, що виникають на шляху переходу економіки до ринкових відносин.

РЕЗЮМЕ

В статті обговорюється необхідність підвищення оперативності усього для формування усього інформації с усього змінюючися умовий ринка для прийняття верних управлінських рішень.

Повищення оперативності усього передбачається здійснювати за счет утворення локалізованних господарських операцій, введення персональних комп'ютерів, створення АРМ управлінського робочого локалізованних обчислювальних сіток.

ВІДСКОНАЛЕННЯ ОЦІНКИ ПРОДУКТИВНОСТІ ПРАЦІ І ЇЇ АНАЛІЗ В СУЧАСНИХ УМОВАХ ГОСПОДАРЮВАННЯ

Кубіш Н.Ю., Ткаченко Т.А.

Продуктивність праці, яка виражає титність дещої діяльності працівників, прийнято вимірювати кількістю продукції за одиницю часу, при цьому кількість продукції може бути визначена в натуральному, грошовому і прощому виразі. Останній спосіб є найбільш поширеним, так як сконцентровує в собі не тільки внутрішні фактори, але й зовнішні, особливості - маркетингові. При розрахунку показника продуктивності праці ним спосібом використовують різні оцінки обсягу продукції: реалізовану, товарну, чисту, нормативну вартість обробки та інші. Це обґрунтовано при дослідженні ефективності діяльності підприємства через продуктивність праці, але тут притупується ефективність вказу працівників, творців продукції.

Так, при визначенні продуктивності праці виходячи з реалізованої або чистої продукції, істотний вплив в умовах інфляції на цей показник має фактор цін на продукцію. При застосуванні оцінки за нормативною вартістю обробки, яка включає затрату основних працівників з нарахуванням, цехові і заводські витрати, вплив маркетингового фактору зводиться до нуля. Але врахування цехових і заводських витрат при визначенні продуктивності праці, на наш погляд, необхідно.

Якщо згадати на склади витрат, пов'язаних з організацією і управлінням виробництвом, то вони поряд з затратою персоналу управління включають також амортизацію будов цехового і загальнозаводського призначення, витрати на відрядження, представницькі витрати та інші, які не мають безпосереднього зв'язку з продуктивною діяльністю працівників. Наприклад, при технічному відокремленні виробничого процесу, мета якого - підвищення продуктивності праці ірапорочий, сума цих витрат змінюється незначно, що не можна сказати про витрати на управління і експлуатацію машин і устаткування. В склад витрат на управління і експлуатацію машин і устаткування, включається амортизація устаткування, витрати на його утримання і експлуатацію, внутрішньозаводські переміщення вантажів, знос матеріалів і експлуатацію, витрати на прощому виразі в основному ті, що виражають різь, стан використання активної частини основних засобів, без участі яких неможлива в прощому виразі виробничі продуктивна діяльність працівників. Цініми словами, чим ефективніше обслуговуються засоби праці, тим вища їх вліуча і при інших рівних умовах-